

Škola – institucija obrazovanja

Dobar dan dragi slušatelji i drage slušateljice!

Mi svi imamo jedno skupno – mi smo bili ili smo još u školi. Obrazovanje je velik dio našega žitka. Prvo dolazimo u osnovnu školu, onda smo u sridnoj školi, a potom znamo pojtiti u višu školu, ako kanimo ostati i završiti s maturom. I ja se nahadjam na ovom putu. Moje ime je Sophie Weikovich. Živim u Klimpuhu, kade se svaki djelatni dan otpravim na put u Visoku tehničku školu u Željeznu.

Svaki mora u obrazovnom sistemu odzdol početi, a to je kod nas u Austriji osnovna škola. Tamo ide svako dite ako je dostignulo starost od šest ljet, da se uči kako se piše, čita i računa. Prvo se dica uču kakove slove imamo u alfabetu. Po jednom času, kad znaju jur već slov, oni stvoru riči i od jednoga do drugoga puta oni znaju jur rečenicu sastaviti, a onda i nisu daleko od pisanja tekstov. Ne samo pisanje i čitanje su na satnici nego i računanje. U osnovoj školi se dica nauču sumirati, odbijati, multiplicirati i dividirati. To su sve fundamenti za desetljetno dite ko se u tom ljetu mora odlučiti, u ku školu kani dalje pojtiti.

On ili ona imaju mogućnost pojtiti u gimnaziju ili u Novu sridnju školu. Ako se dite odluči za gimnaziju, ima različne smire za zibrati, kot na primjer nogometni, muzički, hrvatski ili i športski razred. Ove razlike imaju mnogokrat samo do drugoga razreda, kad se pak opet mora odlučiti, ki smir kani pojtiti dalje. Ali u tretom razredu imaju svi smiri mogućnost, učiti novi jezik kot na primjer španjolski, franzuski ili ruski, a sad i hrvatski. Uz jezike gimnazija ima i smir za šport i prirodoznanost. U dolnji razredi gimnazije su dica do četrnaestoga ljeta starosti. Najteža odluka dojde potom, kad dite zna ostati u gimnaziji ili pojtiti u neku stručnu školu.

U gimnaziji imaju mogućnost birati prirodosnanstveni, muzički, umjetnički, kompjutorski ili športski smir. To dura samo četira ljeta dugo. Jedno ljeto već tribaju u stručni škola, u ekonomski, tehnički ili turistički škola ili u škola za čuvarničarke. Ove više škole se završu s maturom ka je sada centralizirana. Centraliziranje je nova tendencija u današnjoj politici obrazovanja.

Je to potribno, imati istu maturu u glavni predmeti, ki nisu za svaki školski tip jednako važni? Engleski jezik, na primjer, nije u tehničkoj školi isto važan predmet kot u gimnaziji, jer onde se uču druge riči i se čitaju drugi teksti, teksti ki su za svako pojedinačno zvanje važni. Ipak su uzroki za centralnu maturu razumljivi. Važno je, da poslodavci znaju laglje pogoditi kandidate, a i da maturanti za isto djelo dobenu istu ocjenu.

Ča ali nije nigdor premislio je, da profesori imaju puno materijala za pripravit za školsko ljeto. Čuda je ča moraju učenikom razložiti i s njimi vježbati. Nažalost je sve manje časa za vježbanje. Učitelji ne smiju ništa preskočiti, kad zna biti, da je to najednoč pri maturi. A nijedan učitelj kani biti kriv, da školari nisu uspješni pri maturu.

Učitelji su čudakrat i krivi, ako ne znaju školare dobro odgojiti. Odgajanje dice leži u prvom redu u ruka roditeljev, a stoper potom u ruka učitelja. Kako zna profesor različne dičake i divičice s različnim mentalitetom centralizirati? Samo s individualnim, na učenike prelagodjenim podučavanjem, se najbolje dojde do uspjeha. Ali za to nima profesor već časa, kad ima od ministarstva preveć svega prepisano. Kako zna učitelj školarom cijeli materijal razložiti? Samo tako, da im da već domaće zadaće, a onda su školari sami krivi, ako ča ne razumu. Važno je samo, da školari znaju kod mature na sve odgovoriti ča je pitano.

Tako je došlo od individualnoga podučavanja i ispitivanja do centraliziranoga ispita. Po mojem mišljenu je ali najvažnije, da se svenek gleda na individualnost. Ako se sve

centralizira, onda ostane manje izbora. Sve je centralno, sve je za sve glajno, a posebna posljedica je onda i to, da jezici manjin pod tim trpu. Zato je važno, da si na našu izobrazbu pazimo, na izobrazbu našega gradičanskohrvatskoga jezika. Moramo si u ovom novom sistemu najti mogućnost, da si to ustvarimo.

Hvala na slušanju.